

УДК 332

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ
«ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗБУДОВА МИРУ В СХІДНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ»****Плетньов М.В., Кузьменко О.М.****THE CONCEPTUAL ASPECTS OF STATE TARGET PROGRAM "RESTORATION AND
DEVELOPMENT OF PEACE IN THE EASTERN REGIONS OF UKRAINE"****Plietnov M.V, Kuzmenko O.M.**

У статті розкрито доцільність розробки державної цільової програми «Відновлення та розбудова миру в східних регіонах України». Визначено розділи, зміст та термін виконання державної цільової програми. Описано змістовне наповнення програми та очікувані ефекти від реалізації державної цільової програми.

Ключові слова: державна цільова програма, зміст, розділи, заходи, результати.

Постановка проблеми. Важливою та невід'ємною складовою державної політики за сучасних умов є різні програми розвитку або відновлення територій в наслідок антитерористичної операції. Тому їхня обґрунтування та розробка потребують уваги не тільки з боку науковців а і громадськості, оскільки тільки при активному громадському обговорення могут бути розроблена а потім і реалізована будь яка державна цільова програма.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні часи в країні було розроблено дуже багато державних цільових програм, серед яких Державна цільова економічна програма модернізації комунальної теплоенергетики на 2010-2014 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України, Державна програма забезпечення молоді житлом на 2002-2012 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України, Державна цільова соціально-економічна програма будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України, Державна цільова програма підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011-2015 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2010 р. [1]. Проте жодна з них не стосується відновлення Донбасу. Тому Державне агентство України з питань відновлення Донбасу вийшло з пропозицією щодо розробки та обговорення концепції державної цільової програми «Відновлення та розбудова миру в східних регіонах України». Державне агентство України з питань відновлення Донбасу працює над

відновленням міст та сіл, що зруйновані соціальним захистом переселенців, пошуком для них роботи та відновленням промисловості регіону

Метою статті є визначення змістовного навантаження державної цільової програми «Відновлення та розбудова миру в східних регіонах України».

Результати досліджень. Державна цільова програма - це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням.

Державні цільові програми поділяються на: загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля (далі - загальнодержавні програми) - це програми, які охоплюють всю територію держави або значну кількість її регіонів, мають довгостроковий період виконання і здійснюються центральними та місцевими органами виконавчої влади; інші програми, метою яких є розв'язання окремих проблем розвитку економіки і суспільства, а також проблем розвитку окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць, що потребують державної підтримки. Метою розроблення державних цільових програм є сприяння реалізації державної політики на пріоритетних напрямках розвитку держави, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць; забезпечення концентрації фінансових, матеріально-технічних, інших ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу, а також координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій для розв'язання найважливіших проблем [2].

**Розділи та зміст державної цільової програми
«ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗБУДОВА МИРУ В СХІДНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ» [3]**

№ з/п	Розділи програми	Зміст	Термін виконання
1.	Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована програма	Формулювання проблеми (чітко і стисло); Обґрунтування її значущості і відповідності пріоритетам державної політики (з посиланням на документ, в якому визначено пріоритети); Порівняння основних прогностичних показників її розв'язання з відповідними показниками іноземних держав і вітчизняними офіційними статистичними даними, узятими, як правило, за період не менш як 3-5 років до початку розроблення проекту програми, а у разі їх відсутності - даними наукових досліджень, бухгалтерського обліку тощо (з посиланням на джерела інформації).	1 квартал року
2.	Аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом	Подання аналізу причин виникнення проблеми; Обґрунтування неможливості її розв'язання в рамках раніше прийнятих програм; Обґрунтування здійснюється з урахуванням кожної з підстав: наявність проблеми, яку не можна розв'язати засобами територіального чи галузевого управління та яка потребує державної підтримки, координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; відповідність мети програми пріоритетним напрямкам державної політики, визначеним у законах України, указах Президента України, програмах діяльності Кабінету Міністрів України, а також у міжнародних договорах (з посиланням на джерело); необхідність забезпечення міжгалузевих і міжрегіональних зв'язків; наявність реальних можливостей для забезпечення виконання програми: фінансових ресурсів - коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел, матеріально-технічних і трудових ресурсів; визначення основних заходів для розв'язання проблеми.	1 квартал року
3.	Мета програми	Визначення мети програми з урахуванням напрямів соціально-економічного та тенденцій науково-технічного розвитку держави (чітко і стисло).	2 квартал року
4.	Визначення оптимального варіанта розв'язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів	Проведення аналізу можливих варіантів розв'язання проблеми з визначенням переваг і недоліків таких варіантів; Наведення прикладів розв'язання подібних проблем в інших країнах (в основному в проектах концепцій програм з наукових та науково-технічних питань).	2 квартал року
5.	Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання програми	Визначення оптимального варіанту розв'язання проблеми. Строки виконання програми (як правило, не більш як 5 років), виконання її завдань і заходів.	3 квартал року
	Очікувані результати виконання програми, визначення її ефективності	Визначення показників, зокрема економічних, соціальних, екологічних, які передбачається досягти в результаті виконання програми; Економічні та соціальні показники включають обсяги створення нових робочих місць та обсяги працевлаштування на нові робочі місця безробітних. Проведення їх оцінки з урахуванням офіційних статистичних показників найближчого відпочатку виконання програми звітного року.	3 квартал року
	Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання програми	Надання оцінки: фінансових ресурсів (з обґрунтуванням обсягів фінансових ресурсів за джерелами фінансування та оцінкою реальних можливостей ресурсного забезпечення виконання програми за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел), матеріально-технічних ресурсів, трудових ресурсів, необхідних для виконання програми. Оцінка матеріально-технічних та трудових ресурсів проводиться на підставі основних прогностичних макропоказників економічного і соціального розвитку України на наступні три роки, які подаються разом з проектом Закону про Державний бюджет України на відповідний рік, інших прогностичних документів, затверджених в установленому порядку. Під час оцінки обсягів фінансових ресурсів в обов'язковому порядку враховуються прогностичні показники зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків та фінансування на наступні три роки, затверджені в установленому порядку.	4 квартал року

Метою розроблення державних цільових програм «Відновлення та розбудова миру в східних регіонах України» є сприяння реалізації державної політики на пріоритетних напрямках розвитку держави щодо відновлення та розбудова миру в східних регіонах України, забезпечення концентрації фінансових, матеріально-технічних, інших ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу Донбасу, а також координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій Луганської та Донецької областей для розв'язання найважливіших проблем. У таблиці наведено розділи, зміст та термін виконання державної цільової програми «Відновлення та розбудова миру в східних регіонах України».

Населення Донбасу сформувалося під впливом масштабних міграцій з країн колишнього СРСР – понад 80% осіб, народжених поза межами країни, є вихідцями з Російської Федерації. В ХХІ ст. регіон зазнав відчутних міграційних втрат і зараз має найбільші темпи депопуляції населення.

На Донбасі існувала потужна система професійної освіти, зокрема щодо підготовки і навчання працівників на виробництві. Водночас ринок праці Донбасу відчував вплив структурних дисбалансів, зумовлених незадоволеним попитом на кваліфікованих працівників робітничих професій та інженерних спеціальностей, а сформована у радянський період структура економіки індустріального типу відзначалась поширенням некваліфікованої праці.

Населення регіону завжди відрізняли відносно високий рівень матеріального добробуту, доходів і заробітної плати. При цьому в структурі доходів високою була частка пенсій, пов'язаних з професійними пільгами і компенсаціями за роботу в небезпечних, важких та шкідливих умовах праці – одних із найбільш несприятливих в Україні. Соціальне середовище на Донбасі відзначало підвищений рівень злочинності та самогубств, складною була ситуація із захворюваністю населення на туберкульоз. [4]

Інфраструктура охорони здоров'я мала розвинену мережу лікувально-профілактичних закладів, в регіоні було розташовано 44,3% загальної кількості дошкільних закладів із санаторними групами. Особливістю шкільної мережі Донбасу була велика частка міських шкіл, найбільша кількість державних загальноосвітніх навчальних закладів і одна з потужних в країні мереж міських вечірніх шкіл з найбільшою кількістю учнів. У Донецькій області була сконцентрована найбільша в Україні кількість професійно-технічних і вищих навчальних закладів, а студентський контингент, разом із слухачами професійно-технічних закладів, перевищував 280 тис. осіб.

Витрати на соціальну інфраструктуру в розрахунку на 1 особу на Донбасі були нижчими від

середнього в Україні рівня. За обсягами уведення в експлуатацію житла Луганська і Донецька області займали останні позиції серед регіонів України. Рівень розвитку сільської інфраструктури в регіоні був одним з найнижчих в Україні, понад третина сіл не мала доріг з твердим покриттям, а житлові будинки у кожному п'ятому селі не були забезпечені жодним видом благоустрою.

На Донбасі сформувався індустріально-аграрний господарський комплекс з переважним розвитком важкої промисловості. Регіон площею 8,8% території країни виробляв 25,0% промислової і 8,0% сільськогосподарської продукції. Підприємства були розташовані кластерами вугільний, металургійний, важкого машинобудування, енергетичний, хімічний), більшість галузей спеціалізації мали міжрегіональне та міжнародне значення. На Донецьку та Луганську області за різними оцінками припадало 23-27% загального експорту України.

Донецький економічний район відзначала розвинена мережа автомобільних і залізничних шляхів загальнодержавного значення, що були частиною міжнародних транспортних коридорів. Через його територію проходили важливі транзитні магістральні газо- і нафтопроводи, лінії електромереж та зв'язку. Регіон характеризувався високою часткою сільськогосподарських угідь. Наразі 70-90% виробництва основних видів сільськогосподарської продукції зосереджено на підконтрольних Україні територіях.

Донбас традиційно належав до регіонів з найвищими рівнями техногенного впливу на навколишнє природне середовище внаслідок роботи індустріального промислового комплексу. Дефіцит питної води складав 65% від потреби, у більшості населених пунктів Донбасу вона подавалася за графіками, понад 30% населених пунктів не мали централізованого водопостачання, а в Луганській області тільки 20% води відповідало ДСТУ «Питна вода».

Втрати цивільного населення внаслідок воєнних дій на Донбасі становлять понад 7 тис. осіб і продовжують зростати. Окрім безпосередньої загрози життю населення під час бойових дій, погіршення його здоров'я у конфліктному регіоні спричиняє порушення нормальних умов життя, відсутність необхідної медичної допомоги (або її відстрочення), брак лікарських засобів, вимушене неотримання потрібного лікування.

Існує ризик спалахів соціально небезпечних хвороб. Погіршення санітарно-епідеміологічного становища є найбільш вагомим, після безпосередньої загрози життю під час бойових дій, ризиком для здоров'я населення і відновлення економічної діяльності на Донбасі.

Загальні підтверджені міграційні втрати регіону наближаються до 1,5 млн. осіб. Невизначеність реальних перспектив щодо припинення бойових дій та відновлення контролю України над окупованими

територіями матиме наслідком подальше збільшення масштабів внутрішньої міграції населення.[4]

Втрати робочих місць оцінюються від 50% для великих підприємств до 80-90% - для малих та середніх підприємств регіону. Внаслідок цього від 1,1 до 1,8 млн. працездатних осіб на Донбасі частково або повністю залишилися без роботи та засобів до існування, що призвело до появи майже 2 млн. осіб економічно неактивного населення.

Збільшення масштабів бідності серед населення Донбасу внаслідок втрати основних джерел доходів, майна і соціального статусу має наслідком формування феномену раптової бідності та зростання навантаження на систему державної соціальної підтримки.

Внаслідок конфліктної ситуації та бойових дій густозаселені й унікальні за рівнем урбанізації Донецька і Луганська області зазнали найбільших втрат людності міських поселень на тлі дезорганізації життєдіяльності населення та надання соціальних послуг, повного або часткового руйнування житлового фонду і стратегічно важливих інфраструктурних об'єктів. Середня щільність населення зменшилась на 20,2%, що є критичним з точки зору відновлення потенціалу людності поселень Донбасу в найближчій перспективі.

Більша частина руйнувань припадає на житлові будинки та системи енерго-, водо-, теплопостачання. Загальна сума збитків лише у Донецькій області перевищує 1,25 млрд.грн. Значна кількість закладів соціальної інфраструктури залишилась на тимчасово невідконтрольній Україні території.

Донецька та Луганська області є найбільшими в Україні за своїм промисловим потенціалом. Через бойові дії істотно постраждали машинобудування, важка та видобувна промисловість, зокрема вугільна, значна частка підприємств яких знаходиться в зоні АТО. Економічна активність на тимчасово неконтрольованих Україною територіях знизилась у 5 разів. У 2014 р. обсяги промислової продукції зменшились у Донецькій області – на 31,5%, у Луганській – на 42,0%. Бюджетні втрати склали 20%. [4]

Значних руйнувань зазнала інфраструктура водопостачання та водовідведення, пошкоджено канал «Сіверський Донець–Донбас», існує загроза повного припинення водопостачання міст і селищ загальною чисельністю населення понад 2,5 млн.чол. Відбувається затоплення шахт, що може призвести до забруднення та отруєння підземних вод басейнів р. Сіверський Донець і малих річок Приазов'я, питної води і навколишнього природного середовища. Збільшується кількість випадків потрапляння до водойм небезпечних отруйних речовин промислового і комунального походження. Небезпечними є стихійні захоронення без дотримання санітарно-гігієнічних вимог.

Принципово неприйнятною є установка на відновлення Донбасу нарівні стандартів до конфліктного періоду. Бажаний рівень пост конфліктної реабілітації регіону має бути досяжним і відповідати фінансовим, матеріально-технічним та кадровим можливостям країни. Програма відновлення та розвитку Донбасу повинна стати національним проектом комплексної модернізації економіки та інфраструктури України.

На початковому етапі реабілітації більше 90% державних коштів має бути спрямовано на відновлення й реконструкцію систем життєзабезпечення та інфраструктури, у подальшому – необхідно залучати не лише державні кошти і міжнародну допомогу, а й ресурси українського бізнесу.

Зміни в системі розселення та відновлення поселенської структури передбачатимуть формування єдиної інтегрованої регіональної системи розселення з охопленням міжрайонних підсистем на підконтрольній Україні території (Слов'янсько-Краматорської, Волноваської, Великоновоселівської – у Донецькій області й Лисичансько-Сєверодонецької, Сватівської, Старобільської, Біловодської - у Луганській області) за активної поведінкової стратегії мешканців цих територій, спрямованої на участь у відбудові.

Відновлення і модернізація житлового фонду, економічної, транспортної та соціальної інфраструктури має здійснюватися в залежності від ступеня пошкодження, на основі пріоритетів постконфліктного відновлення, критеріїв ефективності інвестицій та розумної мінімізації витрат. Критично важливим є відновлення пошкоджених та зруйнованих систем водопостачання і водовідведення, що мають ключове значення для забезпечення екологічної безпеки Донбасу та потреб питного водопостачання. [4]

Головними завданнями транспортної та комунікаційної реабілітації регіону є відновлення (будівництво) автомобільних доріг і забезпечення національного телерадіомовлення на території Донбасу.

Розбудова сучасної промисловості передбачає орієнтацію на: неоіндустріальну модернізацію підприємств традиційних галузей спеціалізації регіону (паливно-енергетичного комплексу, чорної металургії, хімічної промисловості, машинобудування) для забезпечення конкурентоспроможності в глобальній економіці; становлення нових видів діяльності як основи розвитку внутрішнього ринку, нарощування експортного потенціалу і вирішення соціальних проблем регіону; створення техніко-впроваджувальних (наукових і технологічних парків) і промислових інвестиційних зон (індустріальних парків).

Розвиток села і сільського господарства має здійснюватися на основі: виробництва

сільськогосподарської продукції для забезпечення потреб населення регіону, модернізації та розвитку господарств населення, диверсифікації сільської економіки, модернізації житлового фонду в сільській місцевості та розвитку сільської інфраструктури, стимулювання самоорганізації сільських громад.

Реалізація пріоритетів людського розвитку дозволить забезпечити: прогресивне збалансування ринку праці задля досягнення динамічної ринкової рівноваги із домінуванням регулярної, стабільної зайнятості у формальному секторі економіки та забезпеченням відповідності робочих місць – визначеним напрямом соціально-економічного розвитку; формування галузевих освітньо-науково-виробничих комплексів навколо галузевих кластерів (паливно-енергетичного, металургійного, машинобудівного, хімічного та аграрного) на основі створення об'єднань навчальних закладів, наукових установ і підприємств для підготовки й перепідготовки кадрів, проведення наукових досліджень та експериментального впровадження їх результатів на підприємствах регіону; створення умов для інтеграції внутрішньо перемішених осіб до місцевих громад у регіонах їх розселення, зменшення крайніх проявів бідності серед внутрішньо перемішених осіб та запобігання їх соціальному відторгненню; формування системи інтегрованого управління природними ресурсами, запровадження природно-ресурсного моніторингу згідно стандартів Європейського Союзу; здатність системи державного управління оперативно й ефективно діяти на упередження та подолання наслідків конфліктів, запобігати людським, соціальним та економічним втратам, сприяти відновленню постконфліктних територій на інноваційній основі.

Ефективним інструментом залучення приватних інвесторів для модернізації та створення нових інфраструктурних об'єктів є механізми публічно-приватного партнерства. Різні форми надання допомоги мають бути узгодженими та відповідати правилам і вимогам ЄС в контексті Угоди про асоціацію України з ЄС.

Реалізація заходів з відновлення Донбасу на сучасній технологічній базі потребує уваги до розвитку відповідного інституційного середовища – створення публічних і приватних інститутів розвитку, підвищення інституційної спроможності публічної влади та обізнаності суспільства щодо планів розвитку території, активної участі у цих процесах наукових та аналітичних центрів, міжнародних організацій, які мають відповідний досвід та компетенції з реалізації проектів з урахуванням інтересів різних соціальних груп.

Розвиток публічно-приватного партнерства. Перспективною є реалізація проектів публічно-приватного партнерства на Донбасі за напрямками: будівництво та відновлення автомобільних доріг для підвищення економічної й соціальної зв'язаності

перспективних територіальних кластерів економічного розвитку; будівництво, модернізація, реконструкція, оновлення та технічне переоснащення споруд з водопостачання та водовідведення у населених пунктах; розвиток сучасної теплової енергетики, створення енергетичних парків на базі державних вугільних шахт, реалізація пілотного проекту з газифікації вугілля для постачання технологічних газів на хімічні підприємства; розвиток промисловості будівельних матеріалів з використанням місцевої сировинної бази і промислових майданчиків ліквідованих підприємств; відновлення частково зруйнованих і таких, що не працюють, об'єктів соціальної інфраструктури, будівництво соціального житла, відбудова втраченого (пошкодженого) житла, управління житловим фондом, надання соціальних і житлово-комунальних послуг[4].

Принциповим є надання податкових пільг суб'єктам господарювання - приватним партнерам, діяльність яких спрямована на виробництво продукції, виконання робіт та надання послуг, важливих для відновлення Донбасу та спрямування відповідної економії коштів на збільшення капіталовкладень і прискорення відновлювальних робіт, що здійснюватимуться у межах проектів публічно-приватного партнерства.

Децентралізація управління і дерегуляція економіки. Вирішення проблем соціально-економічного розвитку Донбасу вимагає корегування податкового та бюджетного законодавства з урахуванням наступних особливостей: закріплення на період відновлення економіки Донбасу (але не менше, ніж на п'ять років), зарахування у повному обсязі до місцевого бюджету основних загальнодержавних податків (податку на додану вартість, податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб), а в пост відновлювальний період (орієнтовно 10 років) - зарахування до місцевих бюджетів 70% зазначених податків; надання органам місцевого самоврядування права самостійно розпоряджатися бюджетними коштами з можливістю їх розміщення у відділеннях банків державної форми власності або в комунальних банках для уникнення проблем, пов'язаних з казначейським обслуговуванням місцевих бюджетів; визначення порядку здійснення повноважень органів державної виконавчої влади, зокрема в соціальній сфері, делегованих органам місцевого самоврядування для їх реалізації на відповідній території, встановлення в Бюджетному кодексі України відповідальності розпорядників бюджетних коштів за несвоєчасне і неповне фінансування делегованих повноважень, надання органам місцевого самоврядування права щодо їх реалізації в межах виділених з державного бюджету коштів.

При оптимізації структури повноважень місцевих органів влади слід дотримуватися принципу субсидіарності як європейського критерію

визначення повноважень, які доцільно та необхідно передати на регіональний рівень [4].

Для забезпечення безпосередньої участі громадян у місцевому самоврядуванні, взаємодії територіальних громад при реалізації спільних проектів, регіони, райони, кластери, міста, підприємства мають розглядатися як правові інститути, в рамках яких забезпечується збалансування прав і обов'язків учасників взаємовідносин, ефективний контроль громадськості за діяльністю органів публічної влади та органів місцевого самоврядування на відповідному рівні. Процеси децентралізації передбачають активне використання світового досвіду залучення громадських організацій до вирішення соціально-економічних питань місцевого розвитку шляхом створення громадських рад.

Зменшення адміністративних перешкод для стимулювання розвитку економіки і суб'єктів господарювання, передусім малого та середнього підприємництва, передбачає встановлення єдиних (загальних) дат набрання чинності нормативними актами, які матимуть вплив на суб'єкти господарювання, з попереднім повідомленням про плановані зміни. Для суб'єктів підприємницької діяльності на територіях Донецької та Луганської областей із спеціальним режимом господарювання пропонується встановити спрощений порядок видачі документів дозвільного характеру (не більш 3 робочих днів), необхідних для ведення бізнесу.

Створення техніко-впроваджувальних (наукових і технологічних парків) та промислових інвестиційних зон (індустріальних парків). Специфічні потреби розвитку окремих галузей економіки Донбасу вимагають використання переваг інвестиційно-інноваційної інфраструктури шляхом створення індустріальних, енергетичних, технологічних і наукових парків, що забезпечить розвиток на Донбасі: наукових досліджень і експериментальних розробок, виведення інноваційних продуктів на ринок, залучення інвестицій до наукомістких видів діяльності та послуг; пріоритетних галузей економіки (паливно-енергетичного комплексу, чорної металургії, машинобудування та ін.); енергоефективних технологій («зелена» енергетика) та альтернативної енергетики (метанової, наземної та підземної вітроенергетики, сонячної і вітрової енергетики, виробництва енергії з біомаси); ресурсного забезпечення хімічної промисловості за рахунок впровадження технології газифікації вугілля і його перетворення на рідке паливо, будівництва газогенераторних установок для забезпечення технологічними газами підприємств [4].

В результаті розвитку індустріальних, енергетичних, технологічних і наукових парків буде досягнуто: збільшення до 30% частки продукції, виготовленої в інвестиційних зонах, у загальному обсязі інноваційної продукції промисловості регіону; нарощення експортного потенціалу регіону

в 2-2,5 рази за рахунок зростання частки продукції високого ступеня переробки, виготовленої в інвестиційних зонах, для експорту на ринки країн ЄС, США, Канади, країн Близького Сходу та ін.; зростання частки інноваційно активних підприємств на Донбасі до 25% - рівня відповідного показника для європейських країн; збільшення кількості інноваційних проектів, реалізація яких дозволить отримати близько 90 млн. грн. щорічних надходжень до державного та місцевого бюджетів від кожного парку, а також компенсувати державні пільги (у середньому щорічно на 20 млн. грн. на кожний парк); створення високоякісних нових робочих місць з розрахунку 200-400 нових робочих місць щорічно в кожному технопарку.

Запровадження спеціального режиму господарювання. Основою соціально-економічного відродження Донбасу має стати Закон України «Про спеціальний режим здійснення господарської та інвестиційної діяльності в окремих районах Донецької та Луганської областей», покликаний органічно поєднати переваги різних типів спеціальних режимів господарювання з метою максимізації економічного ефекту шляхом: встановлення особливого порядку організації та здійснення господарської й інвестиційної діяльності (пільговий режим господарювання) для підприємств, які реалізують інвестиційні проекти; запровадження режиму території пріоритетного розвитку для модернізації на інноваційній основі промислового виробництва, прискорення залучення інвестиційних коштів для відновлення об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури; збереження і створення робочих місць для працівників, які вивільняються у зв'язку зі структурними зрушеннями.

Економія коштів внаслідок повного або часткового звільнення від сплати податків та митних платежів має спрямовуватися на збільшення обсягів інвестицій суб'єктів господарювання та створення нових робочих місць. Особливого значення для інвесторів набуває державна гарантія стабільності спеціального режиму здійснення господарської та інвестиційної діяльності протягом усього терміну його дії і збереження встановлених правил - у випадку дострокового скасування. При цьому пропозиції щодо надання економічних преференцій слід розглядати у контексті зобов'язань України перед ЄС з питань державної допомоги.

Реалізація заходів спеціального режиму господарювання дозволить залучити інвестиції на суму близько 50 млн. доларів США, а також створити близько 100 тис. нових робочих місць.

Висновок. Досягнення визначених завдань щодо відродження Донбасу безпосередньо пов'язано з необхідністю розробки і реалізації державних цільових програм: будівництва та реконструкції автомобільних доріг Донбасу; прискореної екологічної модернізації теплоелектростанцій; модернізації та розвитку

металургії; підтримки господарств для збереження і соціально-економічного розвитку сільських територій Донбасу; подолання наслідків соціальної кризи на території Донбасу; покращення здоров'я та медичного забезпечення населення Донбасу.

Програма має містити будівництва та реконструкції автомобільних доріг Донбасу для з'єднання перспективних територіальних кластерів соціально-економічного розвитку загальною протяжністю близько 1280 км дозволить створити близько 50 тис. «швидких» робочих місць. При цьому мультиплікатор у дорожньому будівництві складає 60 пов'язаних і непрямих робочих місць, а для дорожніх автосервісних послуг – 20-30 робочих місць на кожне створене робоче місце.

Реалізація програми забезпечить створення на Донбасі нових потужностей енергогенерації на платформі екологічної технології циркулюючого киплячого шару, когенераційних модулів на шахтному метані, зеленої енергетики з використанням перепадів висот. Запровадження поточних технологій швидкісного спорудження свердловин здатне забезпечити створення 5 тис. нових робочих місць і випуск додаткової вугільної продукції приблизно на 6 млрд. грн.

Важливим результатом реалізації програми «Відновлення та розбудова миру с східних регіонах України» стане двократне збільшення (до 30-40%) частки внутрішнього ринку в загальному обсязі споживання металопродукції, виробленої на підприємствах Донбасу, для відбудови пошкодженої інфраструктури регіону.

Головним очікуваним результатом реалізації програми «Відновлення та розбудова миру с східних регіонах України» є збільшення до 50% частки сільськогосподарської продукції власного виробництва для забезпечення потреб населення регіону. Розробка та реалізація програми «Відновлення та розбудова миру с східних регіонах України» передбачатиме створення близько 200 тис. робочих місць в сільському господарстві, промисловості, будівництві та галузях соціальної сфери, що дозволить забезпечити мультиплікативний ефект робочих місць у комерційному секторі та створення лише у мікропідприємстві 80-90 тис. робочих місць.

Очікуваним ефектом є впровадження оптимальної моделі фінансування первинної медико-санітарної допомоги, стаціонарної, невідкладної та екстреної медичної допомоги населенню Донбасу за рахунок субвенцій (60%), внесків приватних підприємств і неурядових організацій (20%) та міжнародних фінансових організацій (20%).

Література

1. Деякі питання оптимізації державних цільових програм. Кабінет міністрів України. Розпорядження від 23 березня 2011 р. N 223-р. Київ. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

2. Верховної Ради України від 24.01.2014 — 2014 р., № 4, стор. 152, стаття 61
3. Сайт Державного агентства України з питань відновлення Донбасу. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Національна доповідь «Відродження Донбасу: оцінка соціально-економічних втрат і пріоритетні напрями державної політики» - Режим доступу <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default>.

References

1. Some questions of optimization of state programs. Cabinet of Ministers of Ukraine. Rose-poryadzhennya of 23 March 2011 g. N 223-p. Kiev. Access: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. The Verkhovna Rada of Ukraine of 01.24.2014 - 2014 r., Number 4, p. 152, Article 61
3. Site State Agency of Ukraine pi-thaw recovery Donbass. - Access: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. National report "Revival Don-bass: assessment of socio-economic losses significant and directions of state policy" - Access <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default>.

Плетнев М.В., Кузьменко Е.М. Концептуальные аспекты государственной целевой программы «Восстановление и развитие мира в восточных регионах Украины»

В статье раскрыто целесообразность разработки государственной целевой программы «Восстановление и развитие мира с восточных регионов Украины». Определены разделы, содержание и срок исполнения государственной программы. Описаны содержание программы и ожидаемые эффекты от реализации государственной целевой программы.

Ключевые слова: государственная целевая программа, разделы, мероприятия, результаты.

Plietnov M. V., Kuzmenko O. M. The conceptual aspects of state target program "Restoration and development of peace in the Eastern regions of Ukraine"

In the article the feasibility of the development of state target program "Restoration and development of peace in the Eastern regions of Ukraine" is discovered. The sections, the content and the period of state's program execution are defined. The content of program and the expected results of state's target program implementation are described.

Key words: state target program, content, sections, activities, results.

Плетньов Михайло Васильович – к.т.н., доцент, доцент кафедри загальнонаукових і економічних дисциплін Інституту післядипломної освіти та дистанційного навчання Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля (м. Северодонецьк) elenahka@ukr.net

Кузьменко Олена Михайлівна – к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємств Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана (м. Київ) elenahka@ukr.net

Рецензент: **Заблодська І.В.**, д.е.н., професор

Стаття подана 22.01.2015